

Výskyt muchomůrky šiškovité (*Amanita strobiliformis*) ve Frýdku-Místku (Česká republika)

Occurrence of the Warted *Amanita* (*Amanita strobiliformis*) in Frýdek-Místek (Czech Republic)

Keywords: *Amanita strobiliformis*, Agaricales, mycofloristics

Abstract. The author presents a new occurrence site of the Warted *Amanita* (*Amanita strobiliformis*) in Silesia (Czech Republic). In July 2016, the finding was documented on the Sites of Community Importance (SCI) Niva Morávky near Frýdek-Místek.

Muchomůrka šiškovitá *Amanita strobiliformis* (Paulet ex Vittad.) Bertill. 1866 je stopkovýtrusná houba (Basidiomycota) z třídy Agaricomycetes, řádu lupenotvarých (Agaricales) a čeledi muchomůrkovitých (Amanitaceae) (HOLEC et al. 2012; BOROVIČKA 2006). Basionym: *Agaricus strobiliformis* Paulex Vittad. (VITTADINI 1835). *Amanita strobiliformis* se vyznačuje následujícími znaky. Klobouk: 10–20 (25) cm široký, zpočátku polokulovitý, později vyklenutý až plochý, bělavě našedlý až hnědošedý, s nepravidelnými tmavšími a mírně vystouplými bradavkami, na okraji s převíslými zbytky vela. Lupeny: husté, volné, na ostří zoubkaté, bílé až krémové. Třeň: 10–15 (20) cm vysoký, 2–4 cm široký, válcovitý, hrubě vločkatý, na bázi hlízovitě rozšířený, hluboce zakořeněný v zemi, v mládí s převíslým bělavým prstenem, který ve stáří mizí a zůstává jen v podobě několika kroužků na spodní části. Dužnina: bílá, neměnná; vůně: zemitá; chuť: mírná, nevýrazná; výtrusný prach: bílý. Výtrusy: 10–14,5 × 7–9,5 μm, elipsoidní. Využití: nejedlý druh (MIKŠÍK 2015).

V ČR můžeme najít ještě další tři podobné druhy mohutných bílých muchomůrek. Ve světlých listnatých lesích nižších poloh na vápenitých půdách je to muchomůrka ježohlavá (*Amanita solitaria* (Bull.) E.-J. Gilbert), která se liší zejména vzpřímenými bradavkami ve tvaru jehlanu. Na synantropních stanovištích, např. na travnatých plochách v městských parcích, roste velmi vzácně muchomůrka Vittadiniho (*Saproamanita vittadinii* (Moretti) Redhead, Vizzini, Drehmel & Contu) lišící se výrazně odstálými šupinami na třeni pod prstenem (MIKŠÍK 2015). Velmi vzácná muchomůrka vejčitá (*Amanita ovoidea* (Bull.) Link) má méně šupin na klobouku a na třeni souvislou blanitou a bílou pochvu, která již brzo rezaví (HOLEC et al. 2012). Ve Středozeří roste ještě dalších šest druhů statných a světlých druhů muchomůrek, které nebyly v ČR dosud nalezeny. Muchomůrka středozemní (*A. proxima*) má oranžový kalich, muchomůrka bedlovitá (*Amanita lepiotoides* Barla) se vyznačuje na řezu červenáním dužniny. Výrazný kalich a pomíjivý prsten mají muchomůrka krátkonohá (*Amanita curtipes* E.-J. Gilbert) a muchomůrka těžká (*Amanita ponderosa* Malençon & R. Heim). Druhovému spektru těchto podobných druhů doplňují ještě muchomůrka hnědošupinná (*Saproamanita codinae* (Maire) Redhead, Vizzini, Drehmel & Contu) a muchomůrka štíhlá (*Amanita gracilior* Bas & Honrubia) (HAGARA 2014).

Muchomůrka šiškovitá vytváří plodnice v Česku vzácně od května do října v teplejších oblastech na bazických (vápenitých) půdách ve světlých listnatých lesích, městských parcích, alejích, zejména pod lípami (*Tilia* spp.) (MIKŠÍK 2015). V Čechách se vyskytuje především v Českém Středohoří, Českém krasu, v přírodním parku Džbán a na Kokořínsku (BOROVIČKA 2006). Dalšími místy výskytu jsou Národní přírodní památka Velký vrch u Vršovic (HOUDA & TICHÝ 1988; JANDA 2010) a Přírodní památka V Hlubokém u Peruce (TICHÝ 2004) v okr. Louny, Přírodní rezervace (PR) Pacova hora

(KREJČA et al. 2009) a Evropsky významná lokalita (EVL) Chýnovská jeskyně (KLAUDYS 2013) v okrese Tábor, Košátky (BRESTOVANSKÝ 2009) v okr. Mladá Boleslav, Národní přírodní rezervace Vyšenské kopce u Českého Krumlova (PAPOUŠEK 2004), Rokytnice v Orlických horách (VOŠKERUŠOVÁ et al. 2014) apod. Na Moravě fruktifikovala např. v Bučovicích (NEUWIRTH 1931), Kokorách na Přerovsku (JANOTOVÁ 2007), Chráněné krajinné oblasti Litovelské Pomoraví (NOVOTNÝ 2010) a Štramberku v okr. Nový Jičín (DECKEROVÁ et al. 2013). Z našeho území Slezska (GRIM 2014) je udávána pouze z PR Velké Doly na území Českého Těšína a Třince (DECKEROVÁ et al. 2013).

V roce 2016 jsem našel novou slezskou lokalitu v EVL Niva Morávky:

Silesia, Frýdek-Místek – místní část Skalice (6376), okr. Frýdek-Místek, vrch Skalická Strážnice, 49°38'42.216"N, 18°25'5.590"E, 410 m n.m., v opadu smíšeného lesa (převážně dub *Quercus* spp. a borovice lesní *Pinus sylvestris* L.), 6.VII.2016, 9 plodnic, not., det. et foto (obr. 1) J. Šuhaj; ibid. 24.VII.2016, 14 plodnic, not., det. et foto (obr. 2) J. Šuhaj.

Poděkování. Za připomínky k textu a cizojazyčný překlad vděčím Mgr. M. Mandákovi (Ostrava).

BOROVÍČKA J. 2006: Poznámky k muchomůrce šiškovité – *Amanita strobiliformis* a příbuzným druhům sekce *Lepidella*. Mykologický sborník, 83: 43–44. – BRESTOVANSKÝ J. 2009: Muchomůrka šiškovitá *Amanita strobiliformis* (Paulet ex Vittad.) Bertill. Biolib [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.biolib.cz/cz/taxonimage/id108774/?taxonid=125683>> [cit. 4.IX.2016]. – DECKEROVÁ H., BALNER V. & GRACA M. 2013: Houby (Macromycetes), pp. 84–129. In: ROHÁČEK J., ŠEVČÍK J. & VLK P. (eds): Příroda Slezska. Slezské zemské muzeum, Opava, 478 pp. – GRIM T. 2014: Hranice mezi Moravou a Slezskem [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.staremapyceska.cz/hranice-mezi-moravou-a-slezskem/>> [cit. 19.IX.2016]. – HAGARA L. 2014: Ottova encyklopedie hub. Ottovo nakladatelství, Praha, 1154 pp. – HOLEC J., BIELICH A. & BERAN M. 2012: Přehled hub střední Evropy. Academia, Praha, 624 pp. – HOUDA J. & TICHÝ H. 1988: Velký vrch u Vršovic – chráněná mykologická lokalita. Okresní pedagogické středisko, Louny, 39 pp. – JANDA P. 2010: Průvodce chráněnou přírodou Lounska. Městský úřad Louny – odbor životního prostředí [online]. Dostupné z WWW: <http://www.mulouny.cz/zivotniprostredi/images/stories/pruvodce/listy_jeden_nahled_uprava.pdf> [cit. 4.IX.2016]. – JANOTOVÁ Y. 2007: Muchotrávka šiškovitá *Amanita strobiliformis* (Paulet ex Vittad.) Bertill. Nahuby.sk [online]. Dostupné z WWW: <http://www.nahuby.sk/obrazok_detail.php?obrazok_id=86233&poradie=4&form_hash=1dc71dac74ade9215e3e22380dcf3688> [cit. 4.IX.2016]. – KLAUDYS M. 2013: Souhrn doporučených opatření pro evropsky významnou lokalitu Chýnovská jeskyně. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Blaník [online]. Dostupné z WWW: <https://portal.gov.cz/portal/publikujici/9gsaax4/informace/14009_doc.pdf> [cit. 4.IX.2016]. – KREJČA F., ABAZID D., ŘEHOUNEK J. & ŠPINAR P. 2009: Pacova hora. České Budějovice: Krajský úřad – Jihočeský kraj, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví [online]. Dostupné z WWW: <www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=48077&par%5Bview%5D=0> [cit. 4.IX.2016]. – MIKŠÍK M. 2015: 1000 českých a slovenských hub. Svojtka, Praha, 800 pp. – NEUWIRTH F. 1931: Některé jedlé a jedovaté houby na Bučovsku. Vlastním nákladem, Bučovice, 15 pp. – NOVOTNÝ V. 2010: Muchomůrka šiškovitá *Amanita strobiliformis* (Paulet ex Vittad.) Bertill. Biolib [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.biolib.cz/cz/taxonimage/id188718/?taxonid=125683>> [cit. 4.IX.2016]. – PAPOUŠEK T. (ed.) 2004: Velký fotoatlas hub z jižních Čech. Vlastním nákladem, České Budějovice, 820 pp. – TICHÝ H. 2004: Příspěvek k poznání mykoflory chráněných území – přírodní památka „V hlubokém“ u Peruce, okr. Louny. Mykologické listy, 81: 14–18. – VITTADINI C. 1835: Descrizione dei funghi mangerecci più comuni dell'Italia e de' velenosi che possono co' medesimi confondersi [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.indexfungorum.org/Names/NamesRecord.asp?RecordID=374952>> [cit. 4.IX.2016]. – VOŠKERUŠOVÁ H., LOCKER D. & MATĚJKA V. 2014: Zámecký park a další zahradní úpravy v zámeckém areálu. Orlické hory a Podorlicko, 21(1): 11–60.

Jiří ŠUHAY

Svatopluka Čecha 1075, CZ-735 81 Bohumín, e-mail: ssuh@email.cz

Obr. 1. Muchomůrka šiškovitá (*Amanita strobiliformis*), Skalická Strážnice (Slezsko), 6.VI.2016, foto J. Šuhaj

Fig. 1. Warty Amanita (*Amanita strobiliformis*), Skalická Strážnice (Silesia), 6.VI.2016, photo by J. Šuhaj

Obr. 2. Muchomůrka šiškovitá (*Amanita strobiliformis*), Skalická Strážnice (Slezsko), 24.VII.2016, foto J. Šuhaj

Fig. 2. Warty Amanita (*Amanita strobiliformis*), Skalická Strážnice (Silesia), 24.VII.2016, photo by J. Šuhaj

